

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 1997/56
KARAR NO : 1997/54

ÖZET : Belediye Zabıta Talimatname sine aykırı faaliyette bulunmak ne deniyle 1608 sayılı Yasaya göre Belediye Encümenince ticaretten men yolunda verilen ceza kararına yapılabilen itirazın görüm ve çözümünde, anılan Yasanın 5. maddesi gereğince adli yargının görevli olduğu hk.

K A R A R

Davacı : Gürbaşak Tarım Ürünleri San. ve Tic.Paz.Ltd.Şti
adına Mehmet Çelik

Vekili : Av. Ekrem Öztürkmen

Davalı : Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı

O L A Y : Hertürlü tarım ürünlerinin alım, satım, pazarlama, ithalat ve ihracatı konusunda faaliyet gösteren davacı Şirketin, 27.2.1997 tarihinde zabıta ekibince yapılan denetimde Belediye Zabıta Talimatnamesine aykırı olarak işyerinde tescilsiz faaliyet gösterdiğini saptandığı nedeniyle 21.3.1997 günlü, 157 sayılı "Gaziantep Belediyesi Encümeninin 1608 Sayılı Kanun Gereğince Tertip Ettiği Ceza Kararı" ile 14 gün ticaretten men'ine karar verilmiştir.

Davacı Şirket, sözkonusu ceza kararının kaldırılması istemiyle 26.3.1997 tarihinde adli yargı yerine itiraz etmiştir.

GAZİANTEP 1. SULH CEZA MAHKEMESİ; 4.7.1997 gün ve 1997/412-977 sayı ile, muterizin tescilsiz olarak işyeri çalıştırdığı nedeniyle idari kapatma cezası uyguladığı; idari kapatma cezasının idari tasarrufla konu olması nedeniyle itirazı inceleme yetkisinin idare mahkemesine ait olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı Şirket, bu kez, sözkonusu kapatma cezasına ilişkin Encümen kararının iptali istemiyle 30.7.1997 tarihinde idari yargı yerine dava açmıştır.

GAZİANTEP İDARE MAHKEMESİ; 17.9.1997 gün ve E.1997/673 sayı ile, davacıya verilen ticaretten men cezasına yapılan itirazın görüm ve çözümünün, 1608 sayılı Yasanın 1. ve 5. maddelerine göre sulh ceza mahkemesinin görevine girdiği sonucuna varıldığı; ancak, adli yargı yerince daha önce görevsizlik kararı verildiğinden bahisle görevli yargı yerinin belirlenmesi için 2247 sayılı Yasanın 19. maddesine göre Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına karar vermiş ve adı geçen Mahkeme Başkanlığının 30.9.1997 günlü, 1997/673 sayılı yazısı ekinde adli ve idari yargı dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Selçuk Tüzün'ün Başkanlığında, Üyeler: O.Hulusi Mustafaoğlu, Ulkü Aydın Nursel Aymakoğlu, Zafer Kantarcıoğlu, Dr.Erol Alpar ve Ertuğrul Taka'nın katılımlarıyla yapılan 17.11.1997 günlü toplantısında, Raportör-Hakim İsa Yeğenoğlu'nun davanın çözümünde adli yargı yeri görevli olduğundan İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü gerektiği yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Erdoğan Güneş ile Danıştay Savcısı Tülin Özdemir'in davanın çözümü adli yargının görev alanına girdiğinden İdar Mahkemesinin başvurusunun kabulü gerektiğine ilişkin yazılı ve sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dava, Belediye Zabıta Talimatnamesine aykırı olarak işyerinde tescilsiz faaliyet gösterildiği nedeniyle Belediye Encümenince 1608 sayılı Yasa gereğince verilen 14 gün ticaretten men kararının kaldırılması isteminden ibarettir.

Umuru Belediyeye Müteallik Ahkamı Cezaiye Hakkında 16 Nisan 1340 (1924) Tarih Ve 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddil 15.5.1930 tarihli, 1608 sayılı Kanunun, 3.1.1940 tarih ve 3764 sayılı Kanunla değişik 1. maddesi "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara elli liraya kadar (12.6.1979 tarih ve 2248 sayılı Yasanın 23. maddesi ile 20 katına çıkarılmıştır.) hafif para cezası tertibine ve üç günden onbeş güne kadar ticaret ve sanat icrasından men'e ve Türk Ceza Kanununun 536, 538, 557,559. ve 577. maddeleriyle 553. maddesinin birinci fıkrasında yazılı cezaları tayine belediye encümenleri salahiyettardır. Şubelere ayrılan belediyelerde bu cezaları encümen namına ve yerine şube müdürleri tayin ederler." hükmünü taşımaktadır.

Aynı Yasanın, 5.7.1934 tarih ve 2575 sayılı Yasa ile değişik 5. maddesinin birinci fıkrasında "Ceza kararlarına tebliğ tarihinden itibaren beş gün içinde mahsus hakimlere ve bulunmayan yerlerde sulh hakimliğine müracaatla şifahi veya yazılı itiraz olunabilir. İtiraz şifahi ise bir zabıt tutularak muterize imza ettirilir."; 6. maddesinde de "İtiraz üzerine tetkikat evrak üstünde yapılır.", "...itirazlar varit ise hakim ceza kararını iptal ve para cezası alınmış ise belediyenin geri vermesine hükmeder. İtiraz varit görülmezse karar tasdik olunur. İtirazın otuz gün içinde neticelendirilmesi mecburidir. Hakim izahat almak üzere lüzum görürse muterizi veya vekilini celbederek dinleyebilir..." hükümlerine yer verilmekte ve 7.madde ile,yazılı emir

ile bozma yolu saklı kalmak kaydıyla, itiraz sonucunda hakim tarafında verilecek kararların kesin olduğuna ve temyiz edilemeyeceğine işaret edilmektedir.

Anılan Yasa ile, belediyeyi ilgilendiren yasal düzenlemelerin emrettiği fiilleri yapmayanlara veya yasakladığı fiilleri işleyenlerin 1. maddede yazılı diğer cezaların yanısıra üç günden onbeş güne kadar ticaret ve sanat icrasından men edilmesi konusunda belediye meclisi ve encümeni yetkili kılınmış ve bu cezalara itiraz edilmesi üzerine uygulanacak usul ve esaslar özel olarak düzenlenmiş olup, uyuşmazlığa konu edilen davada görevli yargı yerinin belirlenebilmesi için söz konusu itiraz müessesesinin incelenmesi gerekli bulunmaktadır.

1924 tarih ve 486 sayılı Yasada, belediye cezalarına karşı hiçbir yargı merciine başvurulamayacağı kabul edilmiş iken, bu Yasanın 6. ve 7. maddelerini tadil eden 1927 tarih ve 959 sayılı Yasa bu cezalara idare heyetleri önünde itiraz edilebilmesine olanak tanımış ise de, yasakoyucu tarafından, idare heyetlerinin kuruluş, nitelik ve görevleri itibarıyla uygun görülmeyen bu uygulamadan vazgeçilerek, 1930 tarih ve 1608 sayılı Yasa ile, konuya daha uygun bir çözüm şekli getirmek amacıyla, itirazların öncelikle bir "mahsus hakim" tarafından, bulunmayan yerlerde ise, sulh hakimi tarafından incelenebilmesini olanaklı kılan bir düzenlemeye gidilmiştir.

Nitekim, 1608 sayılı Yasanın 30.3.1930 tarihli Adliye Encümeni Mazbatasında, Yasanın bu yönüyle "ceza tertibi dolayısıyla herhangi bir haksızlık ve mağduriyete uğradıklarını iddia edenlerin itirazlarına en seri bir surette ve tam bir itminan verecek merciler tarafında tetkikine imkan vermeyi temine matuf" olduğu ifade edildikten sonra, "5. ve 6. maddelerde itiraz mercii olarak, belediye işleri çok olan yerlerde mahsus hakim ihdas olunarak o hakimler ve olmayan yerlerde sulh hakimleri salahiyyetli addolunmuş ve bu suretle de itirazların bir hakim huzurunda tetkiki suretiyle tatminkar bir usul kabul olunmuştur. denilmektedir.

Bu açıklamalara göre, Yasada sözü edilen "mahsus hakim" ibaresinden, sadece belediye işleriyle ilgili cezalara yapılan itirazları çözümlenmekle görevli olacak özel hakimlerin amaçlandığı anlaşılmakta olup, şifahi itirazları da kabul ederek inceleyebileceği ve gerektiğinde itiraz edeni çağırıp dinleyebileceği belirtilen mahsus hakim, yazılı yargılama usulünü uygulayan idare mahkemesi olarak anlaşılmasına olanak bulunmamaktadır. Öte yandan, Yasada, mahsus hakim bulunmadığı yerlerde sulh hakimliğine başvurulacağına işaret edilmiş olması karşısında, bu tür cezalardan doğan davanın görüm ve çözümünün adli yargı yerinin görevine girdiği açıktır.

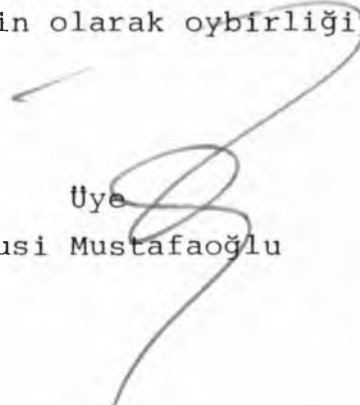
Belirtilen nedenlerle, 1608 sayılı Yasaya göre belediye encümenince verilen ticaretten men cezasından doğan davanın çözümlenmesi görevi adli yargı yerine ait olduğundan Gaziantep İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ve Gaziantep 1. Sulh Ceza Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

SONUÇ : Anlaşmazlığın niteliğine göre, davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiğine, bu nedenle Gaziantep İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile, Gaziantep 1. Sulh Ceza Mahkemesinin 4.7.1997 günlü, E.1997/ 412 , K.1997/ 977 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 17.11.1997 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Selçuk TÜZÜN

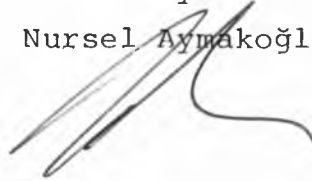
Üye
O.Hulusi Mustafaoğlu

Üye
Ülkü Aydın

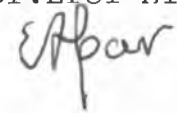
Üye
Nursel Aymakoğlu

Üye
Zafer Kantarcıoğlu

Üye
Dr.Erol Alpar

Üye
Ertuğrul Taka

A